

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 9
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 9

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 9. Рівне : РДГУ, 2024. 106 с.

Головний редактор :

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчий редактор :

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії :

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна – здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія».

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол № 4 від 25 квітня 2024 року).*

Було проведено емпіричне дослідження психологічної готовності особистості до участі в бойових діях та її детермінації було проведено у м. Рівне. До участі в емпіричному дослідженні було залучено 27 осіб, із них: респонденти – 25 осіб; психологи – 2 особи.

З результатами самооцінки психічних станів, 9,4% респондентів мали високий рівень тривожності, 56,6% – середній рівень, а 34% осіб, мали низький рівень тривожності. Відповідно до цього для осіб з високою тривожністю характерна замкнутість, самозвинувачення, недостатня оцінка діяльності оточуючих. Почуття провини може призвести до негативної самооцінки. Фрустрація була високою характеристикою для 7,3% респондентів із середнім показником 47,2%, тоді як низьким показником для цієї шкали зазвичай є 45,5% респондентів. Високий рівень за шкалою агресивності мали 5,7% опитаних осіб, середній – 56,6% респондентів, низький – 37,7% респондентів. Високий ступінь ригідності мали 1,9% респондентів, середній рівень цього показника шкали – 75,5% респондентів, низький – 22,6% респондентів. Високий рівень ригідності осіб, проявляється у складності (аж до повної неможливості) змінити програму діяльності основної програми в ситуаціях, які об'єктивно потребують її реорганізації.

Список використаних джерел

1. Бойко О.В. Психологічна підготовка Ч.1 (теоретичний аспект): Навчально-методичний посібник. Львів: АСВ, 2019. 200 с.
2. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців : метод. посіб. / Н. Агаєв, О. Кокун, І. Пішко, Н. Лозінська та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2019. 234 с.
3. Методичні рекомендації з психологічної підготовки військовослужбовців Збройних сил України щодо формування стресостійкості до дій в умовах різкої зміни бойової обстановки. Київ : Головне управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України. 2020. 62 с.

УДК 159.923 : 37.018.1.013

ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ІДЕНТИЧНОСТІ ДИТИНИ

Юрчук Олексій, канд.пед.наук, доцент

Кравчук Анна, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 012 «Дошкільна освіта», I курс, РДГУ

Постановка проблеми. Актуальність проблеми обумовлена необхідністю вивчення впливу на цей процес різних факторів. Одним із суттєвих факторів розвитку ідентичності дитини є дитячо-батьківські відносини, у процесі яких формуються стрижневі особистісні освіти дитини.

Родинний виховний досвід в Україні репрезентували ще літописці та педагоги Київської Русі (Нестор, Феодосій Печерський, Володимир Мономах, Митрополит Іларіон та ін.). Питання взаємостосунків батьків і дітей у сімейному вихованні має місце у класичній та вітчизняній педагогічній думці минулого (Я.А. Коменський, І. Песталоцці, Ф. Прокопович, Г. Сковорода, Ж.-Ж. Руссо, С.Русова, К. Ушинський, В.О. Сухомлинський та ін.) [1].

Вивченню деяких провідних характеристик у підсистемі «дитина-батьки» (любові та прийняття, форм контролю, авторитетності послідовності чи непослідовності тощо) присвячені роботи Д.Боулбі, Е. Schaefer, Benjamin L та інших дослідників [4, с.80]; стиль та моделі взаємодії розглядалися у роботах Л. Беньямін, А. Петровського, В.М. Дружиніна та ін. [2, с.80].

У дослідженнях Л. Божович, Л. Виготського, Т. Говорун, Д. Ельконіна, Г. Костюка, С.Максименка, Т.Титаренко та ін., аналізується, що зі сферою дитячо-батьківських взаємин пов'язані такі феномени як: ставлення батьків до дітей, стиль і тип виховання, характер

взаємодії батьків з дитиною, які безсумнівно суттєво впливають на особливості розвитку дитини, а також формування її особистості, зокрема рис характеру, ставлення до себе та свого «Я», відчуття безпеки, які поєднуються з власною цінністю та компетентністю.

Зважаючи на дослідження вчених, зазначимо, що вплив особливостей дитячо-батьківських взаємовідносин на процес розвитку ідентичності дитини психологами і педагогами вивчений недостатньо.

Мета дослідження: здійснити теоретичний аналіз дослідження дитячо-батьківських взаємовідносин як провідного чинника розвитку ідентичності дитини.

Величезному впливу на формування особистості дитини сприяє загальна атмосфера сім'ї, характер взаємин між усіма її членами. Відомо, що дошкільники надзвичайно схильні до наслідування, яке, на думку вчених, є неминучою і необхідною сходинкою в їхньому психічному розвитку. Дитина, яка виховується в атмосфері щирої дружби, і сама росте чуйною до інших, не може когось образити. Та ж дитина, по відношенню до якої батьки поведуть себе занадто вимогливо росте егоїстичною, а іноді жорстокою у ставленні до інших людей.

Як важлива детермінанта психічного розвитку дитини взаємини між батьками і дітьми можуть визначатися наступними параметрами:

- характером емоційного зв'язку: зокрема, з боку батьків – емоційним прийняттям дитини, батьківською любов'ю, з боку дитини – прихильністю (Дж. Боулбі, М. Ейнсворт) та емоційним ставленням до своїх батьків;

- мотивами виховання і власне батьківства;

- увагою та турботою до дитини, задоволенням її потреб з боку батьків;

- підтримкою автономії дитини, способом вирішення ситуацій проблемного характеру;

- стилем взаємодії та спілкування з дитиною;

- мірою суперечливості (послідовності) та стійкістю виховання в родині;

- соціальним контролем: вимогами і заборонами, їх змістом і кількістю, способом контролю, санкціями (заохочення і покарання), батьківським моніторингом;

- ступенем вираженості стійкості і послідовності (суперечливості) у сімейному вихованні. Взаємовідносини між батьками та дітьми безпосередньо пов'язані з системою виховання у сім'ї.

Дитячо-батьківські відносини безпосередньо пов'язані із системою сімейного виховання. Для розуміння важливості сімейного впливу виховання на розвиток ідентичності дитини доцільно згадати твердження В. Сухомлинського, який наголошував, що «виховання – це не якийсь спеціальний, штучно організований «захід», це насамперед спосіб життя» [3, с. 458].

Висновки. Отже, аналіз дитячо-батьківських відносин як фактора розвитку ідентичності дитини показав, що до сфери цих стосунків відносять такі дефініції як стиль виховання, батьківське ставлення, характер взаємодії батьків з дитиною, які суттєво впливають на особливості розвитку дитини, формування її особистості, насамперед, ідентичності.

Список використаних джерел

1. Мельник, І. Вплив сім'ї на формування гуманних взаємостосунків у дітей дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 1, 28–34, 2021. doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.1.5>

2. Петровський В.А., Польова М.В. Відчуження як феномен дитячобатьківських відносин. *Питання психології*. 2001. № 1. С.19-26.

3. Сухомлинський В.А. Вибрані твори: у 5-ти т./ред. кол.: Дзеверін А.Г. та ін. К.: Рад. школа, 1979. Т.2. С.566.

4. Benjamin L.S. Structural analysis of social behavior. *Psychological review*. 1974. V. 81

ЗМІСТ

Архипова Юлія Умови та особливості психологічної готовності юнаків до батьківства.....	3
Галело Тетяна Адаптація внутрішньо переміщених осіб як психологічна проблема	5
Грицюк Карина Вплив участі у бойових діях на психоемоційний стан військових збройних сил України	8
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь.....	11
Дульнєва Анна Особливості емоційного самопочуття дітей під час війни.....	13
Ільчук (Смик) Олена Сутність поняття «емоційна стійкість» у психолого-педагогічних дослідженнях.....	15
Коновалов Артем Передумови психологічної реабілітації працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій в умовах війни.....	16
Косяк Тетяна Емоційна регуляція станів дітей дошкільного віку методом терапії іграшкою.....	20
Котяш (Ряба) Леся, Безлюдна Валентина Ставлення молоді до представників нетрадиційної орієнтації.....	22
Марковець Юстина Особливості психологічної готовності особового складу військ (сил) ЗСУ до участі в бойових діях	25
Мартинюк Ольга Шляхи подолання стресу в підлітковому віці	27
Маснюк Тетяна Психологічні особливості прояву тривожності в юнацькому віці під час війни	29
Масюк Василина Психодіагностика агресивності у молодшому підлітковому віці.....	32
Мацкевич Ольга Вплив емоційної сфери на активність особистості в юнацькому віці	33
Мельничук Оксана Психологічні аспекти інформаційного впливу на населення під час війни	36
Миронець Ірина Психологічні особливості емоційної сфери в підлітковому віці...	38
Натина Ганна Підходи до вирішення проблеми запобігання професійному вигоранню	41
Пантелюк Марія Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	43

Панько Аліна Катерина Психологічні чинники вибору професії старшокласниками.....	46
.....	
Парчук Софія, Юрчук Олена Відновлення психічного здоров'я особистості засобами арт-терапії	48
Пацкова Галина Психологічні особливості реабілітації військовослужбовців, які пережили посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).....	51
Пермінова Наталія, Яцюк Наталія Психологічні методи управління персоналом як чинник підвищення його ефективності.....	55
Поліщук Максим Особливості розвитку міжособистісної комунікації в юнацькому віці	57
Польняк Ольга Поняття «травматичного стресу» в психолого-педагогічній літературі та його особливості.....	59
Попружок Софія Специфіка корекції мовлення у дітей з ДЦП.....	62
Рожко Олена Особливості розвитку літературних здібностей в підлітковому та юнацькому віці.....	64
Солоп Тетяна, Піонтковська Діана Теоретичний аналіз розвитку національної самосвідомості студентської молоді.....	68
Стащук Анна Детермінація психоемоційної сфери особистості природними чинниками.....	71
Тадесв Гордій Роль невербальної комунікації в процесі продажу.....	76
Тулупов Сергій Подружня психологічна сумісність як фактор благополуччя і щастя родини	78
Хома Людмила Формування медіагігієни українського юнацтва у період війни	81
Чорноус Яна Класифікація синдрому дитячого аутизму.....	85
Шалівський Павло Особливості переживання дитиною кризи в сім'ї	90
Юдко Вікторія Сутність психологічної готовності особистості до участі у бойових діях та її детермінації	92
Юрчук Олексій, Кравчук Анна Дитячо-батьківські взаємовідносини як провідний чинник розвитку ідентичності дитини.....	94
Юрчук Олена, Рижа Мирослава Робота психолога закладу дошкільної освіти в умовах воєнного стану.....	96
Юрчук Олена, Стеблюк Яна Феномен життєстійкості у поглядах вітчизняних та зарубіжних вчених	99